

PROTOCOL

dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
venderdis, ils 28 d'october 2022, allas 20¹⁵ – 23¹⁵
Liug: Halla Cons, Disentis/Mustér

President: Adrian Deflorin

Actuar dil di: Paul Duff

Perstgisa Ursina Murer-Fatzer, actudara

Presents:

a) Cussegl

Armin Berther	Mario Flepp
Silvia Bucheli-Caduff	Larissa Fry Schuster
Theres Burri Gadola	Armin Manetsch
Edgar Durschei	Helga Probst-Linder
Adrian Flepp	Ignaz Venzin

*Perstgisas Roland Cajacob Giusep Lozza
Otmar Flepp Martino Sabbadini*

b) Suprastonza
comunala

René Epp	Jris Lombris
Clemens Berther	Paul Flurin Schmidt
Wendelin Jacomet	

c) Envidai

Andri Hendry, canzlist communal

d) Hosps:

David Flepp, promotur dil lungatg romontsch dalla Lia Rumantscha

Plaid d'avertura dil president

Preziai presents

Olma

Las vacanzas da scola digl atun s'audan tiel vargau. Forsa ha in ni l'auter dils presents priu la caschun e visitau l'Olma a Sogn Gagl. In eveniment naziunal che carmala mintg'onni tschiens mellis visitaders el marcau claustral el sid dil Lag Bodan. Il punct culminont dall'exposiziun d'uonn ei stau che nies cantun Grischun ei staus sco hospitant all'Olma. En las medias havein saviu contemplar durant quellas duas jamnas bein enquala fotografia da nossa prominenz grischuna che tarlischava dil plascher dad esser presents all'Olma e saver guder la biala festivitad. Aschi lunsch tut bien ed endretg.

Jeu sco passiuonau maglia bien hai giu pli grond interess vid il gigantic capun ch'ei vegnius cuschinaus e magliaus enteifer quei temps. 45 kilos, 17 meters, las deètgas dimensiuns per in capun e gest era il niev record mundial.

Apropos capuns. Havein nus buc ils campiuns mundials da capuns cheu a Mustér? Campiuns mundials, denton negin record? Tenor mei s'auda quei tetel da record cheu tier nus sisum la Cadi. Per quei fetsch jeu la proposta che nos ustiers da Mustér, Sedrun e Medel semettan ensemen e cuschinan a caschun dalla proxima fiasta dil vitg in capun aunc pli gigantics. Suenter nossa surdimensiunada dunna da neiv Flurina digl onn 1986, fuss quei pia in ulteriur record mundial contonschius cheu a Mustér.

Crisa d'energia

Da tut in auter record san ins tschintschar sch'ins vesa las cefras mundialas dall'inflaziun. Carischias da 10% e dapli fatschentan biaras naziuns occidentalas. Las bancas naziunalas, che han la finamira da buca schar crescher la carischia sur 2%, cumbattan quell'inflaziun vehementamein cun alzar ils tscheins. Era sche la carischia tier nus en Svizra ei buca aschi aulta, essan nus buc independents dil mund ed era nossa banca naziunala ei avisada d'alzar ils tscheins, quei che nus tuts sentin vid pli aults tscheins hipotecars.

Nossa tema pigl unviern proxim ei da buc haver avunda carburonts, gas natural, cotgla e forza electrica. Gest quels fatgs ein motivs principals da quell'inflaziun. La Confederaziun ha schizun cumandau allas interpresas svizras da forza electrica da tener anavos ina reserva d'aua els lags da fermada per aschia saver garantir quest unviern l'energia necessaria. Camonds cuostan e quels cuosts pagan il davos ils consuments. Ils prezis da carburonts, cotgla e gas natural ein gia dapi entgin temps alzai. Igl augment tier la forza electrica succeda segirefranc el decuors dils proxims meins.

Per reducir empau ils cuosts per la forza electrica, installeschan ils privats sin bunamein mintga tetg-casa implonts fotovoltaics. In veritabel boom. Cheu eis ei buca da smarvegliar ch'il termin da furniziun per tals implonts munta actualamein biebein in miez onn.

Ina varianta speditiva per reducir cuosts ei da spargnar energia. Jeu quetel ch'ins legia dapertut tips e trics sco nus savein spargnar forza electrica. Schizun sin la pagina d'internet dalla vischnaunca anflein in link leutier. Il maun public e sias interpresas van ordavon cul bien exempel. Ils uffecis cantunals grischuns han previu da reducir quest unviern las temperaturas els biros. La VFF (*SBB*) reducescha la temperatura els cars da viafier, carrescha pli plaun atras il tunnel dil Gottard e stezza sin las staziuns las illuminaziuns decorativas, per numnar cheu entgins exempels.

Duein tut quellas acziuns da spargnar energia, cunzun tier nus el Grischun, garantir in bien funcziunar dil turissem d'unviern? Pertgei tut ils canuns da neiv sco era glatschs artificiali drovan enconuschentamein pulit bia forza electrica e quei tut per garantir a nos hosps da vacanzas ina buna purschida. Per saver possibilitar ina buna recreaziun els hotels ed en habitaziuns duein quels albierts esser bein temprai.

Mortoris

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau treis mortoris:

- Fritz Bach-Sacchi, naschius ils 07-03-1932, morts ils 22-09-2022
- Reto Schnoz-Demont, naschius ils 19-06-1945, morts ils 26-09-2022
- Clemens Tomaschett-Hildbrand, naschius ils 08-04-1954, morts ils 03-10-2022

Naschientschas

Dapi nossa davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau treis naschientschas:

- Leana Huonder, naschida ils 23-09-2022, feglia da Michaela ed Adrian Huonder
- Maurus Venzin, naschius ils 11-10-2022, fegl dad Annina ed Ursin Venzin
- Andrin Luis Manetsch, naschius ils 15-10-2022, fegl da Manuela e Christian Manetsch

Tractandas:

1. Protocol 16-2021/2024
2. Passapei Center Fontauna – Via Prau: Credit per la completaziuns dil passapei (messadi nr. 26-2021/2024)
3. Lescha pil manteniment dallas ovras da meglieraziun e d'uaul: Emprema lecziun (messadi 27-2021/2024)
4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar dil di:

Adrian Deflorin

Paul Duff

Cussegl da vischnaunca 2021/2024
Protocol no. 17
Seduta dils 28-10-2022

1. Protocol 16-2021/2024

Muort assenza dall'actuara Ursina Murer-Fatzer vegn Paul Duff proponius sco actuar dil di.

Decisiun:

Il cussegl elegia unanimamein Paul Duff sco actuar dil di. Plinavon vegn il protocol nr. 16 dalla seduta dils 26 d'uost 2022 approbaus unanimamein.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar dil di:

Adrian Deflorin

Paul Duff

2. Passapei Center Fontauna – Via Prau: Credit per la completaziun dil passapei (messadi nr. 26-2021/2024)

Presentaziun

Gerau Wendelin Jacomet:

Sco vus haveis saviu leger el messadi setracta ei d'ina completaziun dil passapei dalla Via Alpsu naven dil passapei existent al Center Fontauna (CF) entochen alla Via Prau direcziun staziun dil tren Acla da Fontauna.

Skizza 1

Cun la sanaziun dil CF vegn il passapei existent prolungius per rodund 20 m. Sin quella lunghezia vegn construiu in niev mir cun ina rampa, dall'ustria enviers la piazza da giug. Quellas lavurs ein gia en execuziun e succedan cul project Center Fontauna. Il niev tschancun sbucca ella senda enviers la piazza da giug sin l'altezia dalla sbuccada dil Hotel Acla da Fontauna.

Skizza 2

Entras tut las investiziuns che succedan els proxims onns el contuorn digl Acla da Fontauna eis ei pli che necessari da garantir la segirtad pils pedunzs entras realisar ina prolungaziun dil passapei naven dil tschancun Center Fontauna entochen alla sbuccada Via Prau. Quei che munta ina lunghezia da rodund 90 m ed ina ladezia da 1.8 m. La construcziun dil passapei corrispunda allas pretensiuns digl uffeci da construcziun bassa dil cantun Grischun. Las lavurs dueien succeder ensemen cun las lavurs vid il CF ed en cumbinaziun cun la Repower AG che realisescha in niev conduct da provediment pil Center Fontauna. Ina prolungaziun dil passapei sin quei tschancun ei medemamein ina part dil postulat davart la realisaziun dil project d'ina rundella ed in sutpassadi che duei procurar per la segirtad dil traffic d'autos, dils pedunzs e velocipedists ad Acla da Fontauna. Il postulat ei vegnius presentaus e suttascrets da diesch cusseglierAs ils 17 da november 2017 (*postulat P1-2017-2020*).

En cumbinaziun cul passapei dess ei la pusseivladad d'ereger ina fermada pil bus tenor la lescha da persunas cun impediments. Quels cuosts ein buca quintai els cuosts dil niev passapei.

Cuosts

Ils cuosts per la completaziun dil passapei previu ein calculai a frs. 130'000.-- ed ein gia integrai el preventiv 2023 (*cumpart dalla vischnaunca*).

Ponderaziun

Per saver garantir alla cumissiun da baghegiar dil Center Fontauna la segirtad da planisaziun eis ei necessari ch'il cussegl da vischnaunca prenda la decisiun. La suprastanza communal ei fermamein dil meini da nezegiar quell'unica caschun cun realisar il passapei naven dil Center Fontauna per liung dalla via cantunala entochen alla sbuccada Via Prau e quei parallelmein cun las lavurs dil Center Fontauna en cumbinaziun cun la Repower AG.

Debatta d'entrada

Cussegliera Theres Burri Gadola:

San ins dapli dalla fermada dil bus public? Vegn igl emprem il passapei e suenter la fermada?

Gerau Wendelin Jacomet:

La situaziun dil traffic entuorn il Center Fontauna ei difficila da canalisar. Per quei motiv sto il cantun decider nua ch'ina fermada vegn realisada. Igl ei da ponderar bein las pusseivladads per evitar quater fermadas el contuorn dil center.

Actualmein ei la segirtad en quei aspect buca dada. La vischnaunca ha tschun onns peda da megliar la situaziun. Ils responsabels giavischan ina slihaziun e realisaziun cul project actual.

President communal René Epp:

La fermada ei buca preveda el project. Cheutras stuessen ins completar e precisar il project e prender primavera proxima ina decisiun.

Cusseglier Armin Berther:

Ei in passapei necessaris, sch'ei ha gia ina senda ni sto quella vegnir midada? Dat ei leu ina seiv?

Gerau Clemens Berther:

Ils pedunzs che vegnan dalla staziun van sur via cantunala vi e suondan buca la senda. La via el prau impedescha il diever digl areal. Vegn ei inoltrau in tact da mes'ura, dat quei muntada per Mustér ed il passapei ei in'unica schanza pils pedunzs. Entras l'illuminaziun dil Center Fontauna ei la vesta sil center ideala.

Ei suonda la discussiun en detagl.

Cusseglier Edgar Durschei:

Ein ils cuosts per la seiv calculai els frs. 130'000.--? Per tgei motivs duess il niev passapei esser in'unica schanza? Cun la via nova dil quartier Acla da Fontauna resta la curva in liug malsegir.

Cusseglier Mario Flepp:

La curva all'entrada dil vitg ei in liug prigulus che provochescha accidents. Sto quella via da quartier buca vegnir spustada?

Gerau Clemens Berther:

Cul project dil Center Fontauna sto la Repower menar vitier biaras lingias d'electricidad en bischels che san vegnir menai el passapei. Quei pil diever dil center e pigl indrez fotovoltaic. Ils cuosts dalla seiv ein calculai el project.

Gerau Wendelin Jacomet:

La via da quartier nova ei el plan d'avertura dil quartier. Il passapei existent da l'autra vart resta. In'unica schanza per in niev passapei ei era che la Repower paga per astgar tschentar las lingias. Il cantun sto eventualmein planisar ina rundella pli ensi per ralentar il traffic. Il crest sin la parcella dil Hotel Acla da Fontauna vegn allontanaus per augmentar la vesta sin via. Ina signalisaziun duei allura menar il traffic da pedunzs ella dretga direcziun.

President communal René Epp:

Il plan da quartier cun la via nova ei dilucidaus da rudien ed acceptaus dil cantun.

Cussegliera Larissa Fry Schuster:

Daco vegn buca la via existenta dil center duvrada? Resta quella via suenter la construcziun dil passapei?

Cusseglier Ignaz Venzin:

La prolungaziun dil passapei ei da sustener. Oz ei la situaziun da traffic prigulusa. Il cantun vegn a stuer far ina rundella all'entrada dil vitg.

Cusseglier Adrian Flepp:

Igl ei oz veramein bia traffic sin via e per augmentar la segirtad dils viandonts sin quei tschancun, ei la construcziun dil niev passapei necessaria. La vischnaunca sto denton reponderar l'avertura dil quartier Acla da Fontauna. Sche la via vegn construida sco tenor il plan d'areal, piarda il niev passapei ina part dalla funcziun, cunquei ch'ils pedunzs surpassan puspei el medem prigulus liug la via. Ils pégnns all'entrada dil vitg fan in bi maletg. Vegnan ils pégnns sigl areal dil center, allontanai?

Gerau Clemens Berther:

La senda dil center sto vegnir midada. Quella impedescha da trer a nez in bien toc prau. Treis ni quater badugns sigl areal dil center vegnan pinai. Igl ei buca previu da pinar pégnns.

Decisiun:

Il cussegl conceda cun 10 gie ed 1 na:

**1. in credit da frs. 130'000.-- per la realisaziun dalla colligiaziun passapei Center
Fontauna – Via Prau resp. staziun MGB Acla da Fontauna.**

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar dil di:

Adrian Deflorin

Paul Duff

3. Lescha pil manteniment dallas ovras da meglieraziun e d'uaul: Emprema lecziun (messadi 26-2021/2024)

President dil cussegl Adrian Deflorin:

Tier quella tractanda setracta ei d'ina emprema lecziun. Quei vul dir che nus fagein conform al regulativ da fatschentas la debatta d'entrada e la deliberaziun en detagl. Votein alla fin denton buca sur dalla proposta tenor messadi. Tala succeda tier la secunda lecziun.

Tier artechels dispiteivels dalla lescha ed ordinaziun menein nus la discussiun e votein la finfinala schebein nus lein dar anavos igl artechel alla cumissiun per surluvrar ni buc.

Presentaziun

Gerau Clemens Berther:

La cumissiun preparatoria per quella lescha ha dau gronda breigia. Duas lecziuns ha ei duvrau sulet per dilucidar ils detagls. Il sboz presentau ei vegnius controllaus digl uffeci cantunal. Il cantun pretenda la lescha cun reglament. En vischnaunca ein gia las corporaziuns da meglieraziun da Mumpé Medel, Pardomat/Madernal e quella da Segnas en funcziun.

Las vias terminadas davart la meglieraziun funsila van vi en possess dalla vischnaunca. Il project da meglieraziun munta a 30 milliuns francs. Frs. 600'000.-- ha la vischnaunca en reserva pil manteniment dallas vias. A vesta dallas grondas dimensiuns da vias tonscha quella summa rodund 15 onns. Las ordinaziuns dalla lescha ein en cumpetenzza dalla suprastanza communal. La lescha va en vigur il schaner 2023. Per coordinar il reglament e l'ordinaziun eis ei aunc necessari d'anflar sligiazions comunablas denter las treis vischnauncas vischinontas (*cunterdretg*).

Debatta d'entrada.

Cussegliaer Armin Manetsch:

L'agricultura paga ina part dil manteniment e supplementarmein era taxas pil diever dallas vias. Quellas taxas vegnan augmentadas.

Gerau Clemens Berther:

La meglieraziun da Mumpé Medel ei autonoma en connex cun las lubientschas. Igl ei previu che la meglieraziun da Mumpé Medel retscheiva medemamein 30% vid ils cuosts da manteniment. La quota da 30% sepresenta era en autras vischnauncas. Plinavon sustegn igl uffeci cantunal nies agir. Ils treis purs che appartegnan alla cumissiun ein stai dil meini ch'ins sa responsar quella definiziun.

Ei suonda la discussiun en detagl.

Cussegliaera Theres Burri Gadola:

Art. 3 al. 3: Tgei munta "augmentar la capaciad" en quei connex?

Gerau Clemens Berther:

Ei va buca per far dapli, mobein da mantener la ladezia e buca da schar crescher en.

Cussegliaera Silvia Bucheli:

Mantener ei la dretga descripziun e buca vuler slargiar e far ord las vias autostradas.

Decisiun:

Il cussegl decide da dar anavos alla cumissiun igl art. 3 cun la supplica da surluvrar quel.

Cussegliaer Adrian Flepp:

Art. 6 al. 5: Ei dat era fatschentas da baghegiar che drovan lubientschas. Han quellas da pagar taxas per carrar sin vias da megliaziun?

Gerau Clemens Berther:

La suprastanza communal decide davart lubientschas specialas, era per fatschentas. Plinavon vegnan ils cuosts per donns caschunai adossai al caschunader.

Cussegliaera Silvia Bucheli:

Art. 7 al. 2 e 3: La vischnaunca sa admonir il pur che fa buca las scarpas e sa adossar a quel ils cuosts per la lavur exequida entras ils luvrers da vischnaunca. Cura ei quei il cass?

Cussegliaer Edgar Durschei:

Al. 2 pertucca terren agricol. Al. 3 tracta terren da caglioms, ils quals la vischnaunca sto cultivar.

Cussegliaer Armin Manetsch:

Ei dat scarpas carschidas en cun uaul. A Mumpé Medel vegnan quellas buca cultivadas.

Gerau Clemens Berther:

Vegn la scarpa buca cultivada dil pur che retila sustegn finanziel persuerter, vegn el admonius. Allora suonda l'intervenziun entras ils responsabels da vischnaunca. Per haver ina basa legala sto la menziun vegnir francada ella lescha. Igl artechel duei vegnir descrets pli capeivels.

Decisiun:

Il cussegl decide da dar anavos alla cumissiun igl artechel 7 cun la supplica da surluvrar e precisar quel.

Cussegliaer Armin Manetsch:

Art. 9: La descripziun "tschuffergnar" ei relativa e drova ina definiziun pli clara. Il caschunader ei d'avisar ch'el sappi sez metter en uorden il tschancun ch'el ha tschuffergnau.

Cussegliaer Edgar Durschei:

Igl ei da differenziar tschuffergnadas da vias en il vitg ni ordeifer. Impurtont ei d'avisar il caschunader immediatamein.

Gerau Clemens Berther:

La vischnaunca ei en quels cass fetg toleranta. Pil pli schubregia il pur senz'admoniziun. La construcziun sa sin giavisch vegnir midada.

Decisiun:

Il cussegl decide da dar anavos alla cumissiun igl artechel 9 cun la supplica da surluvrar e precisar quel.

Cussegliaera Theres Burri Gadola:

Art. 10: Per tgei motivs han ins menziunau in datum en connex cun la neiv?

Gerau Clemens Berther:

Sch'ei dat neiv suenter il datum fixau, ei la vischnaunca buc obligada da rumir la via.

Cussegliaer Mario Flepp:

Art. 12 al. 2: Per tgei motivs sto la davosa construcziun vegnir menziunada ella lescha?

Gerau Clemens Berther:

Quella menziun sto vegnir francada ella lescha. Suenter la vigur da quella lescha ston las autras corporaziuns adattar lur leschas a nossa lescha. Lubientschas vegnan mo pli concedidas da nossa vart.

Cusseglier Edgar Durschei:

Art. 26: Quei artechel definescha era autras caussas ch'ei d'adattar alla nova lescha. Igl artechel ei da reponderar. Eventualmein crear in artechel separau per las adattaziuns.

Decisiun:

Il cussegl decide da dar anavos alla cumissiun igl artechel 12 cun la supplica da surluvrar e precisar quel.

Cusseglier Ignaz Venzin:

Art. 13 a): Co stat ei cun lubientschas da carrar sin las vias da meglieraziun per vehichels da vischnaunca, cantun ni confederaziun?

Cussegliera Helga Probst:

Sto era il veterinari cumprar lubientschas per saver carrar sin las vias da meglieraziun?

Cusseglier Mario Flepp:

Interpresas sco il fravi che sto ir sil prau per far reparaturas da maschinas, quel paga la lubientscha e tschenta ils cuosts a quen al pur. Aschia sto il pur pagar duas gadas?

Cussegliera Theres Burri Gadola:

Pertgei menziuneschan ins las maschinas agricolas cun numeras verdas?

Gerau Clemens Berther:

Per incumbensas specialas, sco menziunau ella lescha, vegnan lubientschas concedidas. Sch'ei fa da basegns schizun ina lubientscha annuala.

Da l'otra vart sto la vischnaunca procurar per entradas. Igl ei buca gl'intent dad arver las vias da meglieraziun all'engronda.

Maschinas agricolas cun numeras verdas san carrar senza lubientscha, ei dat denton era autos che portan numeras verdas. Per quei motiv sto quei vegnir specificau.

Decisiun:

Il cussegl decide da dar anavos alla cumissiun igl artechel 13 cun la supplica da surluvrar e precisar quel.

Cussegliera Theres Burri Gadola:

Art. 14: En la lescha 813 ei vegniu specificau "lubientscha per diever agricol". Sa quei buca vegnir menziunau aschia egl artechel 14?

Gerau Clemens Berther:

La cumissiun ha buca consultau la lescha 813. Ins ei stai dil meini da crear enzatgei niev. La summa da frs. 50.-- per la lubientscha san ins responsar. Nus astgein buca promover extensivamein traffic sin las vias da meglieraziun. Il pur sa gie carrar senza stuer pagar, quei vala denton buca per siu/ses auto/s.

Cussegliera Silvia Bucheli:

Il pur ei visaus vi sigl auto cunzun pils conluvrers ni per la dunna cu ei han dad ir sil funs ni sin camonas.

Cusseglier Edgar Durschei:

Las lubientschas dil di e dall'jamna duein cuntener il veterinari sco era per intents professionals agricols.

Gerau Clemens Berther:

Pusseivladad da circumscriver il fatg cun "funziun da commerci"?!

Decisiun:

Il cussegl decide da dar anavos alla cumissiun igl artechel 14 cun la supplica da surluvrar e precisar quel.

Cusseglier Armin Berther:

Art. 16, al. a: Las zonas han da vegnir definidas pli exact.

Cussegliera Theres Burri Gadola:

La rubrica "diever agricol" duei vegnir surluvrada.

Il pur duess buca haver lavur administrativa per dumandar lubientschas per mintga sector ch'el sto carrar. Ei sto vegnir dau ad el la pusseivladad da saver retrer ina lubientscha per tut ils secturs. Cheutras sa el era spargnar cuosts.

Gerau Clemens Berther:

Las lubientschas dil di ni dall'jamna ein semplas da survegnir, aschiditg ch'ils criteris vegnan ademplici. Tier las lubientschas annualas vul la vischnaunca esser restrictiva.

Cussegliera Theres Burri Gadola:

Art. 16, al. 6: Pertgei ston ins vegnir al spurtegl per ina lubientscha annuala?

Cusseglier Adrian Flepp:

Ei il sistem electronic avon maun? Eis ei pusseivel da far damondas per lubientschas sondas e dumengias? Il sistem duess simplificar l'administraziun. Sto la lescha buca cuntener la funcziun dil sistem electronic?

Gerau Clemens Berther:

Ei vegn publicau el Fegl uffical dalla Surselva da tschentar la damonda per lubientschas annualas. Il talun d'annunzia sa esser emplenius ora a moda digitala e tgi che vul sa vegnir per quel al spurtegl.

La suprastanza mira ch'il process funcziuneschi. Ei sto dar ina fuorma sco tiels parcadis. Denton sto la lescha igl emprem esser en funcziun e suenter va la damonda al specialist. Las lubientschas annualas basegnan all'entschatta q.v.d igl emprem onn empau lavur da registraziun sco era d'elaborar e definir ils criteris.

Decisiun:

Il cussegl decida da dar anavos alla cumissiun igl artechel 16 cun la supplica da surluvrar e precisar quel.

Cusseglier Edgar Durschei:

Tenor messadi surpren la vischnaunca 30% dil manteniment dallas vias da meglieraziun. Sin tgei sebase quella quota?

Gerau Clemens Berther:

La declaronza dalla suprastanza vala, quei era per las ulteriuras corporaziuns da meglieraziun. Cundiziun ei ch'il preventiv ei approbaus. La quota vegn buca menziunada ella lescha, mobein el messadi.

Ordinaziun tier la lescha

Cusseglier Armin Manetsch:

Art. 2: La Via Ragisch va pli lunsch che menziunada. Igl ei necessari da montar ina tabla per in scamond da carrar tier la Via Caschlatsch.

Gerau Clemens Berther:

Las correcturas vegnan risguardadas sco menziunau questa sera. L'ordinaziun stat en cumpetenza dalla suprastanza communal.

Decisiun:

Il cussegl incarichescha la cumissiun preparatoria da surluvrar e precisar ils artechels menziunai. La secunda lecziun dalla lescha ha liug ad in proxim cussegl.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar dil di:

Adrian Deflorin

Paul Duff

4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Igl ei vegniu inoltrau neginas damondas a scret.

Damondas che san vegnir rispundidas a moda semplia.

Cussegliaer Edgar Durschei:

En ina publicaziun ufficiala ei vegniu fatg attent en connex cun retrer aua ord la Val Acletta. Per tgei motivs?

President communal René Epp:

Emprema damonda pertucca la lubientscha per la prolungaziun da retrer aua ord la Val Acletta.

La publicaziun ed exposiziun dils 7 d'october 2022 digl uffeci da natira ed ambient dil cantun Grischun pertucca il dretg da retrer aua ord la Val Acletta per la producziun tecnica da neiv concernent l'emprema etappa Gendusas-Caischavedra.

Sebasond sin la lubientscha da retrer aua dalla Val Magriel, dalla vischnaunca da Mustér dils 17 da schaner 2018, han il Departament d'educaziun, cultura ed ambient dil cantun Grischun (EKUD) concediu ils 12 da mars 2018 la lubientscha da retrer aua ord la Val Magriel ed igl uffeci pil svilup dil territori ils 6 d'avrel 2018 la lubientscha da baghegiar per realisar las ovras per la producziun tecnica da neiv dall'emprema etappa. La lubientscha digl EKUD ei succedida cun suandontas resalvas:

L'aua restonta sin l'altezia dalla staziun da val a Sontga Catrina sto muntar da tut temps a 100 l/secunda. Sutpassa il quantum d'aua la limita da 100 l/secunda, astga ei vegnir retratg negin'aua per la producziun tecnica da neiv a Gendusas.

La lubientscha vegn limitada sin ils 30 d'avrel 2023. Suenten che quei termin ei spiraus eis ei d'inoltrar ina nova damonda. Semidan las cundiziuns, sa la lubientscha vegnir adattada allas circumstanzias semidadas ni era vegnir retratga.

A Gendusas eis ei d'observar suandontas cundiziuns per la retratga d'aua:

Naven da mintgamai igl 1. d'avrel entochen ils 30 da november eisi da garantir in quantum minimal da 5 l/secunda.

Naven dils 31 d'october entochen ils 31 da mars astga vegnir retratg maximal 30 l/secunda e naven digl 1. d'avrel entochen ils 30 da settember maximalmein 10 l/secunda (duront quei temps vala ei d'emplenir il lag a Caischavedra).

Per saver giudicar da niev il quantum d'aua ein las pendicularas vegnidas avisadas da mesirar cuntinuadamein ils quantums d'aua restonta ella Val Acletta e quei duront igl unviern. Igl uffeci d'infrastructura ha differentamein avisau las pendicularas da cuntinuar cun las mesiraziuns d'aua per la producziun da neiv tecnica en connex cun l'emprema etappa e d'inoltrar ad uras la damonda per ina nova lubientscha respectivamein la damonda da prolungaziun ch'ei uss actualmein exponida tier igl uffeci per la protecziun dalla natira ed igl ambient. Entras quei retardament sa ussa vegnir cumbinau las mesiraziuns en connex cun la producziun da neiv tecnica cun ils sclariments da mesiraziun pertuccont in'ovra electrica ella Val Acletta.

Secunda damonda pertucca la damonda tgei cuora actualmein concernent aua el territori dalla Val Acletta e dall'Alp Magriel resp. la damonda dalla producziun d'energia ella Val Acletta?

Sper la retratga d'aua per la producziun tecnica da neiv, nua che la damonda per la prolungaziun respectiv per ina nova lubientscha cuora actualmein, settracta ei da differentas damondas:

Dallas pendicularas per retrer l'aua che cuora el lag d'accumulaziun a Caischavedra per producir energia electrica. Per quella lubientscha sto la vischnaunca conceder ina concessiun

(*lubientscha*) ch'ei da sutta metter alla votaziun all'urna ed alla regenza per approbaziun. En connex cun la realisaziun dalla secunda etappa concernent la producziun tecnica da neiv (*Caischavedra – Sontga Catrina*) vulan las pendicularas retrer ulteriura aua per la producziun d'energia electrica. Ulteriuramein retilan las pendicularas aua dalla Corporaziun d'aua Spina da Vin per producir neiv tecnica.

Plinavon vegn actualmeins sclariu d'eventualmeins activar l'ovra electrica Val Acletta. La suprastanza communal ha aschia incaricau il cussegliaier giuridic da preparar in contract da concessiun che risguarda tuttas damondas concernent la retratga d'aua, numnadameins: La producziun tecnica da neiv, etappa 1 e 2 e la producziun d'energia electrica entras las pendicularas. A Caischavedra en connex cun l'influenza dall'aua tiel lag d'accumulaziun alla pastira da Caischavedra. A Sontga Catrina en connex cun la retratga d'aua per la producziun tecnica da neiv, 2. etappa. Ulteriurameins reglar la concessiun pil dretg da retrer aua per la producziun tecnica da far neiv.

Sco gia detg vegn el medem mument sclariu la situaziun d'aua restonta en connex cun la realisaziun d'ina nova ovra electrica ella Val Acletta. Actualmeins occuoran las mesiraziuns d'aua. L'intenziun füss stau da gia saver sutta metter el decuors da quest atun il contract da concessiun al cussegl da vischnaunca. Quei vegn denton per ad esser pusseivel egl onn proxim, per quei che las mesiraziuns dall'aua s'entardan. Per las davosas retschercas eis ei necessari ch'il quantum d'aua survarghi buca pli che 100 l/secunda. Il minimal quantum ch'ei basegna ei quest atun deplorablameins aunc buca vegnius contonschius per far las mesiraziuns finalas. Suenter quellas mesiraziuns sa vegnir eruiu schebein la pusseivladad d'ina eventuala nova ovra electrica ella Val Acletta ei realisabla.

Ton tier las lavurs che occuoran actualmeins.

Cussegliaera Larissa Fry Schuster:

El davos Fegl ufficial dalla Surselva ei stau publicau il survetsch medicinal per la fin d'jamna. Naven da Tujetsch tochen enta Val ei sulet in miedi en survetsch d'urgenza. Quella situaziun ei catastrofala. Era l'ambulanza ei staziunada a Glion. Igl ei ina situaziun nunresponsabla, sch'ei ha da dar accidents sisum la Cadi.

President communal René Epp:

La situaziun ei enconuschenta ed ils presidents communalis dalla Cadi han priu enta maun per encurir sligiaziuns. Per questa fin d'jamna stuein nus acceptar ei. Ei vegn encuretga ina sligiaziun a liunga vesta. Ei sto era esser ina finamira da far la causa attractiva pils miedis.

Cussegliaera Larissa Fry Schuster:

Ei ha dau las protestas encunter las antennas 5G. Vegn il pievel informaus davart ils resultats dall'acziun?

President communal René Epp:

Igl ei buca stau previu d'informar enzatgi davart quella tematica. Sclariment en detagl suonda ella seduta dil cussegl dils 18 da november 2022.

Communicaziuns

Gerau Clemens Berther:

Ina nova piazza da lenna Val Sogn Placi era prevedida denter la via cantunala H19 e la Via Faltscharidas. Muort dubis enviers far diever da terren agricol ed il maletg dalla cuntrada all'entrada dil vitg, ha ei dau cheutier el rom dil tractament el cussegl da vischnaunca resuns critics. Per buca periclitar danovameins il project forestal ei quell'idea finalmeins vegnida remessa.

Da niev preveda il project la nova piazza da lenna el liug dalla piazza da lenna existenta. La piazza da lenna duei vegnir adattada taluisa, ch'in menaschi cun luvrar si e rasenar la lenna incl. scargar e cargar la lenna entras camiuns corrispundents ei pusseivla. El center stat in menaschi efficient e segir.

David Flepp, hosp envidau:

Sco collaboratur dalla Lia Rumantscha ei David Flepp responsabels per las acziuns da tal gremi ella part sura dalla Surselva. El lavura stretg ensemen cun las scolas cunzun era per ils mieds da scola. David Flepp ha schazegiau la debatta politica dad oz a Mustér e numna quella sco stema per nies lungatg. El engrazia als presents persunter.

President dil cussegl Adrian Deflorin:

Il proxim cussegl da vischnaunca ha liug venderdis, ils 18 da november 2022.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar dil di:

Adrian Deflorin

Paul Duff

Disentis/Mustér, ils 10 da november 2022